

Χρήστου Παναγιωτόπουλου

Η Νατοϊκή πλευρά της ελληνοτουρκικής διένεξης

Η μη έγκριση των κεφαλαίων της ετήσιας έκθεσης του NATO που αναφέρονται στα συμμαχικά προγράμματα και στόχους για την Ελλάδα και την Τουρκία, και η αναφορά των στρατιωτικών δυνάμεων της Λήμνου για πρώτη φορά σε επίσημο Νατοϊκό έγγραφο, αποτελούν τα δύο σημαντικότερα νέα στοιχεία που προκύψαν από την Φθινοπωρινή Σύνοδο των υπουργών άμυνας της Συμμαχίας, τον περασμένο Δεκέμβριο. Πώς όμως δημιουργήθηκε αυτή η εμπλοκή στη Ν.Α. πτέρυγα την οποία φαίνεται να ανέχεται και η διοίκηση του NATO, τι ακριβώς σημαίνει η ελληνοτουρκική απουσία από τον συμμαχικό προγραμματισμό και πόσο θα διαρκέσει, είναι μια σειρά από ερωτήματα που θα πρέπει να απαντηθούν.

Ο ελληνικός ελιγμός

Ας πάρουμε τα πράγματα με τη σειρά. Λίγο χρόνο μετά τη λήξη της NATOϊκής άσκησης ^{^Display Determination*} που διεξήχθη στο Αιγαίο τον περασμένο Οκτώβριο, στην οποία δεν έλαβαν μέρος οι ελληνικές δυνάμεις επειδή το NATO εξαίρεσε τη Λήμνο από το σχεδιασμό της άσκησης, η ελληνική κυβέρνηση στα πλαίσια των στρατιωτικών δυνάμεων που υπάγει κάθε χρόνο στην Συμμαχική Διοίκηση παραχώρησε για φέτος και την 88η ταξιαρχία και την 130η Σμηναρχία Μάχης που εδρεύουν στη Λήμνο. Η ελληνική αυτή ενέργεια προκάλεσε την άμεση αντίδραση της Αγκυρας και τούρκοι κυβερνητικοί αξιωματούχοι Γαφού μίλησαν για κατάφωρη παραβίαση της Συνθήκης της Λωζάνης απείλησαν ότι θα ασκήσουν βέτο, ώστε να μη γίνει δεκτή από το NATO η ελληνική πρόταση. Έτσι, το NATO υποσημείωσε στο ελληνικό έγγραφο που υποβλήθηκε στο Διεθνές Επιτελείο της Συμμαχίας, ότι στο συγκεκριμένο θέμα υπάρχει ελληνοτουρκική «διαφορά» και το παρέπεμψε στην Επιτροπή Αμυντικού Σχεδιασμού (DPC) σε επίπεδο μόνιμων αντιπροσώπων. Μπροστά στον

κίνδυνο να ναυαγήσει η ΝΑΤΟϊκή υπουργική Σύνοδος, η Συμμαχία εγκατέλειψε στην πράξη το ρόλο του Πόντιου Πιλάτου -για μη ανάμειξη στις ελληνοτουρκικές «διαφορές» - και αναζήτησε συμβιβαστικές φόρμουλες, χωρίς όμως επιτυχία. Οι αποστολές στην Αγκυρα του διοικητή των δυνάμεων Ν. Ευρώπης ναυάρχου Σμωλ και του βοηθού Γενικού Γραμματέα του ΝΑΤΟ Ντα Ριν δείχνουν ότι μπροστά στον κίνδυνο του ορατού αδιεξόδου, η Συμμαχία, δραστηριοποιήθηκε.

Η τουρκική πλευρά, αφού κατάλαβε ότι δεν ήταν δυνατό να απαλειφθεί η σχετική με τη Λήμνο παράγραφος του ελληνικού εγγράφου, προσπάθησε να πετύχει α) την εξαίρεση του νησιού από τα προγράμματα χρηματοδότησης έργων υποδομής και β) τη συνέχιση της πρακτικής του αποκλεισμού του από το σχεδιασμό των ασκήσεων. Η πρόταση του λόρδου Κάρρινγκτον που ουσιαστικά συνέπιπτε με την τουρκική, απορρίφθηκε βέβαια από την Αθήνα, αφού αν γινόταν δεκτή θα αναιρούσε τον ελληνικό ελιγμό. Τελικά ο τούρκος αντιπρόσωπος άσκησε βέτο στο σύνολο των δυνάμεων που διέθεσε η Ελλάδα στο ΝΑΤΟ, γεγονός που προκάλεσε βέτο και από την ελληνική πλευρά για τις αντίστοιχες τουρκικές δυνάμεις, και έτσι το θέμα δεν έφθασε καν στη Σύνοδο των υπουργών άμυνας.

Το τι ακριβώς σημαίνει η μη έγκριση των κεφαλαίων που αφορούν την Ελλάδα και την Τουρκία δεν έχει ακόμα πλήρως διασαφηνιστεί. Η Ελλάδα, παρά τις αντιφατικές δηλώσεις του κυβερνητικού εκπροσώπου και του υπουργού αναπληρωτή εθνικής άμυνας που κάθε άλλο παρά φώτισαν το θέμα, φαίνεται ότι δεν πρόκειται να λάβει μέρος σε καμιά συμμαχική άσκηση, ούτε στο σχεδιασμό τους, εφόσον το κεφάλαιο «Ελλάδα» παραμένει εκκρεμές. Αντίθετα, η Τουρκία, σύμφωνα με δηλώσεις ανώτατων κυβερνητικών αξιωματούχων της, θα συνεχίσει να συμμετέχει ενεργά στις ΝΑΤΟϊκές δραστηριότητες.

Η γενική κατεύθυνση

Αν επιχειρήσουμε μέσα από μια κριτική προσέγγιση να αξιολογήσουμε τον συγκεκριμένο ελληνικό χειρισμό για την υπαγωγή των δυνάμεων της Λήμνου στη ΝΑΤΟϊκή διοίκηση, θα πρέπει να λάβουμε υπόψη μας και τη γενική κατεύθυνση της κυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ σε σχέση με το ΝΑΤΟϊκό πλέγμα στο σύνολο του.

Γιατί βέβαια αν η κυβέρνηση αποφάσιζε την απεμπλοκή της χώρας από τη Συμμαχία, το θέμα με τη Λήμνο θα έπαυε να υφίσταται - τουλάχιστον η ΝΑΤΟϊκή πτυχή του. Στο μέτρο όμως που η κυβέρνηση συνεκτιμώντας την εσωτερική και διεθνή πολιτική συγκυρία και το συσχετισμό δύναμης, προκρίνει την παραμονή - τουλάχιστον προς το παρόν - στη Συμμαχία, τότε αναμφισβήτητα η λογική της πρέπει να είναι ενταγμένη στη συμμαχική λογική, με την έννοια ότι θα πρέπει να παίζει το παιχνίδι με τους όρους του.

Σε θέματα που αφορούν τις σχέσεις Ανατολής-Δύσης, τους εξοπλισμούς, την ύφεση, η κυβέρνηση σωστά διαχωρίζει τη θέση της από τους ΝΑΤΟϊκούς εταίρους της.

Για να προωθήσει, όμως, αποτελεσματικά τα μεγάλα εθνικά θέματα θα πρέπει, όχι βέβαια να ευθυγραμμίζεται όπως οι κυβερνήσεις της ΝΔ, αλλά να δίνει τις μάχες του σκληρού πράγματι «πολέμου θέσεων» που διεξάγει εκμεταλλευόμενη τους όρους του ΝΑΤΟϊκού παιχνιδιού. Έτσι, κάτω από αυτή την οπτική, η θέση -π.χ. του ΚΚΕ- ότι η ελληνική πρόταση εγκλωβίζει περισσότερο την Ελλάδα στο ΝΑΤΟϊκό πλέγμα, είναι μάλλον χωρίς ουσία και αντικείμενο, ακριβέστερα είναι περισσότερο

ιδεολογική παρά πολιτική αφού δεν λαμβάνει υπόψη της την κυρίαρχη κυβερνητική κατεύθυνση.

Αν εξετάσουμε λοιπόν την ελληνική πρόταση στη λογική της παραμονής της χώρας στη Συμμαχία, θα έχουμε να διαπιστώσουμε πολλά πλεονεκτήματα. Πρώτα απ' όλα, πρόκειται για την πρώτη «επιθετική» κίνηση που βγάζει την ελληνική πλευρά από τη θέση του αμυνόμενου στην οποία βρίσκεται συνεχώς τα δέκα τουλάχιστον τελευταία χρόνια. Πέτυχε, έτσι, ένα μέχρι σήμερα ελληνο-νατοϊκό θέμα να το καταστήσει σε σημαντικό βαθμό και τουρκο-νατοϊκό.

Δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι το Τουρκικό βέτο εξέθεσε την Αγκυρα αφού έρχεται σε πλήρη αντίθεση όχι μόνο με τη στρατηγική της Συμμαχίας για αύξηση των συμβατικών δυνάμεων της, αλλά παραβιάζει ουσιαστικούς κανόνες της ίδιας της λειτουργίας της. Χαρακτηριστικό είναι ότι ποτέ στο παρελθόν δεν ασκήθηκε βέτο από καμιά χώρα-μέλος για θέμα που αφορά τις δυνάμεις που εντάσσει στη συμμαχική διοίκηση άλλη χώρα-μέλος.

Αν λάβουμε υπόψη μας ότι η νέα αυτή κατάσταση επιτείνει τη δυσλειτουργία της ήδη προβληματικής Ν.Α. πτέρυγας, θα πρέπει να αναμένουμε ότι το ΝΑΤΟ, με κάποιον τρόπο, θα επιδιώξει την άρση της εκκρεμότητας. Όμως οποιαδήποτε φόρμουλα που θα στοχεύει στην ενεργοποίηση του κεφαλαίου «Ελλάς», δηλαδή στην υπαγωγή ελληνικών δυνάμεων στο ΝΑΤΟ, θα πρέπει απαραίτητα να περιλαμβάνει και τις στρατιωτικές δυνάμεις που σταθμεύουν στη Λήμνο. Έτσι, και αν ακόμα το νησί δεν περιληφθεί άμεσα στο σχεδιασμό των ΝΑΤΟϊκών ασκήσεων που διεξάγονται στο Αιγαίο, η Αθήνα θα έχει ασφαλώς ενισχύσει ουσιαστικά τη διαπραγματευτική της θέση.

Η Νατοϊκή οπτική

Η στάση της ΝΑΤΟϊκής διοίκησης, απέναντι στην ελληνική απόφαση να παραχωρήσει στη Συμμαχία και τις δυνάμεις της Λήμνου, δεν θα μπορούσε να είναι διαφορετική στη σημερινή συγκυρία και μάλλον θα έπρεπε να αναμενόταν. Γιατί, αν μεν την απέρριπτε, όχι μόνο θα εμφανιζόταν να αποδέχεται τις τουρκικές θέσεις αλλά και θα ερχόταν σε πλήρη αντίθεση με τις ίδιες τις εκκλήσεις της, γεγονός που θα καταρράκωνε την αξιοπιστία της. Αν πάλι δεχόταν την ελληνική προσφορά, τούτο θα σήμαινε ουσιαστικά την αναγνώριση της ελληνικής θέσης για τη στρατικοποίηση του νησιού και θα εξουδετέρωνε τις τουρκικές διεκδικήσεις. Μπροστά στο δίλημμα, και αφού απέτυχαν όλες οι συμβιβαστικές φόρμουλες, η Συμμαχία επεδίωξε και πέτυχε το «μη χείρον». Αναβολή της συζήτησης, που όμως δεν μπορεί να διαρκέσει για πολύ. αν υπολογιστεί ότι η εκκρεμότητα δημιουργεί τριγμούς στη Ν.Α. πτέρυγα της Συμμαχίας.

Ερωτηματικά ανακύπτουν για τη στάση του ΝΑΤΟ απέναντι στην Ελλάδα, αλλά και για τους συνολικούς σχεδιασμούς του για ολόκληρη τη Ν.Α. πτέρυγα. Δύσκολα μπορεί να ερμηνευτεί η άρνηση του να εντάξει τη Λήμνο στο σχεδιασμό των ασκήσεων του και να ορίσει τα όρια της επιχειρησιακής ευθύνης στο Αιγαίο, όταν, κατά τεκμήριο, αυτά τα στοιχεία δημιουργούν ρωγμές στην ίδια τη συνοχή του.

Για να μπορέσουμε να κατανοήσουμε τη ΝΑΤΟϊκή οπτική θα πρέπει να λάβουμε υπόψη μας ότι η Συμμαχία αντιμετωπίζει αυτές τις εκκρεμότητες σαν σύνολο. Και ακόμα πως το κεντρικό θέμα που αφορά τη συμμετοχή ή μη της Λήμνου δεν εκκινεί

από στρατιωτικούς σχεδιασμούς αλλά εντάσσεται στις πολιτικές επιλογές του Ανώτατου Στρατηγείου. Μπορεί λοιπόν -και είναι φανερό πως έτσι είναι- η κατ' αρχήν θεώρηση της για τη στρατιωτικοποίηση της Λήμνου (έκθεση του Νομικού Συμβούλου της Συμμαχίας 2/11/78, τηλεγράφημα του στρατηγού Ρότζερς στο Τουρκικό Γενικό Επιτελείο τον Ιούλιο του '78) και βέβαια για την στρατηγική της σημασία, να είναι θετική, αλλά τούτο δεν σημαίνει απαραίτητα πως θα συγκατανεύσει σε άρση της σημερινής εμπλοκής. Αντίθετα, είναι πολύ πιθανό ότι θα συμφωνούσε σε λύση εφ' όσον εξασφάλιζε μια συνολική ρύθμιση που θα επέτρεπε την ίδρυση των ΝΑΤΟϊκών στρατηγείων της Λάρισας (7η ΑΤΑΦ και LANDSOUTHCENT).

Πριν συνεχίσουμε θεωρούμε σκόπιμο να υπενθυμίσουμε ότι μέχρι το 1977 δεν είχε δημιουργηθεί κανένα πρόβλημα και η Λήμνος ήταν ενταγμένη στον συμμαχικό σχεδιασμό.

Το νομικό καθεστώς του νησιού όπως και αυτό της Σαμοθράκης, Ίμθρου, Τενέδου και των Στενών καθορίζεται από τη Σύμβαση του Μοντρέ η οποία αντικατέστησε εκείνη της Λωζάνης. Με τη Σύμβαση του Μοντρέ επαναστρατιωποιήθηκε και η Λήμνος, όπως άλλωστε και τα Στενά, και αυτό ήταν κάτι που δεν αμφισβητήθηκε για 51 χρόνια ούτε από την Τουρκία ούτε από το ΝΑΤΟ.

Η πρώτη υπαναχώρηση του Βορειοατλαντικού Συμφώνου σημειώθηκε το 1978 και δυο χρόνια αργότερα, το 1980, συγκεκριμενοποιήθηκε, όταν ο τότε Γ.Γ του κ. Λουνς, υποχωρώντας στις τουρκικές πιέσεις, εξείρεσε το νησί από προγράμματα για την κατασκευή έργων υποδομής με την δικαιολογία ότι υπάρχει νομική διαφορά. Το Ανώτατο Στρατηγείο με τη σειρά του όχι μόνο υιοθέτησε τη θέση του κ. Λουνς αλλά τη διεύρυνε περισσότερο, αποκλείοντας τη Λήμνο από το συμμαχικό σχεδιασμό.

Η στρατηγική σημασία της Λήμνου

Θα πρέπει να σημειώσουμε ότι η μη συμμετοχή της Λήμνου έχει στρατηγικά πλεονεκτήματα για την Αγκυρα. Η γεωγραφική της θέση της επιτρέπει να διατηρεί την εποπτεία της εξόδου των Στενών, γεγονός που οπωσδήποτε υποβαθμίζει τον απόλυτο τουρκικό έλεγχο σ' αυτή την τόσο κρίσιμη περιοχή. Σύμφωνα μάλιστα με έκθεση του ΝΑΤΟ, έχοντας επαρκή αεροπορική κάλυψη, είναι σε θέση να εξασφαλίσει την άμυνα και τον έλεγχο ολόκληρου του βόρειου αιγαίου χώρου. Το κρίσιμο σημείο λοιπόν στην πεισματική άρνηση της Αγκυρας θα πρέπει να αναζητηθεί ακριβώς στο ότι το νησί αποτελεί συμπληρωματικό στοιχείο της άμυνας των Στενών και εξισορροπεί, εν δυνάμει, το τουρκικό διαπραγματευτικό χαρτί απέναντι στις δύο υπερδυνάμεις.

Η εμμονή της Τουρκίας να μην περιληφθεί η Λήμνος στο ΝΑΤΟϊκό σχεδιασμό έχει όμως και μια δεύτερη παράμετρο που ευθέως συνδέεται με την επεκτατική, προς το Αιγαίο, πολιτική της. Συγκεκριμένα επιδιώκει τη στήριξη της συμμαχικής άμυνας στις δύο ηπειρωτικές περιοχές που βρίσκονται εκατέρωθεν του Αιγαίου, δηλαδή της ελληνικής χερσονήσου και της Μικράς Ασίας, στοχεύοντας ουσιαστικά στη ντε Φάκτο διχοτόμηση του επιχειρησιακού ελέγχου του αρχιπελάγους στα πλαίσια της Συμμαχίας.

Από τη μεριά της, η Αθήνα, τονίζει τη σημασία που έχουν τα νησιά προωθώντας τη στρατηγική της «δεύτερης γραμμής άμυνας», μετά τα Στενά και τη Βόρεια Ελλάδα, που μπορούν να αποτελέσουν, η Λήμνος και η Σαμοθράκη στο Βορρά και το τόξο

Κυθήρων-Αντικυθήρων-Κρήτης -Κάσου-Ρόδου στο Νότο^ αποτρέποντας τη ροή αεροναυτικών δυνάμεων από τη Μαύρη θάλασσα στη Μεσόγειο και αντίστροφα. («ΑΝ-ΤΙ» 14/9/84, Σ. Λυγερός). Το ενδεχόμενο της δημιουργίας μιας συμπληρωματικής αμυντικής γραμμής στο Αιγαίο αντιμετωπίζεται από το ΝΑΤΟ, αν κρίνουμε από το γεγονός ότι ο στρατηγός Ρότζερς σε πρόσφατη συνέντευξη του στη «Μιλλιέτ», απέφυγε να απορρίψει κατηγορηματικά την ιδέα.

Λύση πακέτο

Οι σχεδιαστές της τουρκικής εξωτερικής πολιτικής, κι αυτό πρέπει να τονιστεί, γνωρίζουν ότι αργά ή γρήγορα η Συμμαχία θα συμπεριλάβει τη Λήμνο στους σχεδιασμούς της. Όλες οι ενδείξεις εκεί οδηγούν. Πιθανότατα λοιπόν αποβλέπουν στη μεγιστοποίηση των κερδών τους μέσα από μια συνολική ρύθμιση. Για την Αγκυρα, η Λήμνος, αποτελεί ένα από τα ισχυρότερα διαπραγματευτικά χαρτιά στη χάραξη των νέων ορίων επιχειρησιακής ευθύνης στο Αιγαίο.

Το ΝΑΤΟ από την πλευρά του, «νίπτει τας χείρας του». Αρνείται -επί του παρόντος- να πάρει σαφή θέση και θεωρεί τη Λήμνο θέμα ελληνοτουρκικό. Καλεί μάλιστα τις δύο χώρες να το λύσουν από κοινού. «Είναι μια διμερής διαφορά σε καιρό ειρήνης που δεν μπορώ να λύσω», δήλωσε ο στρατηγός Ρότζερς. Και βέβαια γνωρίζει ο στρατηγός ότι δεν πρόκειται για διμερές πρόβλημα, αλλά για πρόβλημα που εκκινεί ακριβώς από τη συμμετοχή των δύο χωρών στη Συμμαχία. Ο λόγος όμως που αρνείται να παρέμβει είναι φανερός: Χρησιμοποιεί τη Λήμνο στοχεύοντας τελικά σε μια «λύση-πακέτο» που θα ενεργοποιήσει την περιώνυμη «συμφωνία Ρότζερς» και θα επιτρέψει την ίδρυση των στρατηγείων της Λάρισας.

Ταυτότητα ΝΑΤΟϊκής και τουρκικής άποψης; Εντυπωσιακή σύγκλιση; Όπως και αν το πει κανείς, το βέβαιο είναι ότι μέσα από αυτήν ακριβώς τη ΝΑΤΟϊκή λογική η Τουρκική πλευρά προωθεί τη διχοτόμηση του Αιγαϊακού χώρου.

Εδώ θα πρέπει να σημειωθεί πως η ελληνική θέση για τα όρια των, υπό ίδρυση, στρατηγείων, θεωρείται τουλάχιστον «περίεργη» από το Ανώτατο Στρατηγείο. Το ΝΑΤΟ υποστηρίζει ότι η Ελλάδα ενεργεί σαν να υπάρχουν αυτά τα όρια ενώ στην πραγματικότητα, δεν έχουν ακόμα καθοριστεί. Δεν μπορεί δηλαδή η Ελλάδα - σύμφωνα με την Συμμαχία- να έχει την ευθύνη για περιοχές που δεν έχουν αναγνωρισθεί από όλες τις χώρες-μέλη -διάβαζε Τουρκία- ως ανήκουσες στην ελληνική δικαιοδοσία.

Η πρόταση Ρότζερς

Μπροστά στο αδιέξοδο ο στρατηγός Ρότζερς υπέβαλε νέες προτάσεις που φαινομενικά ευνοούσαν τις ελληνικές θέσεις. Συγκεκριμένα, πρόβλεπαν ότι σε καιρό ειρήνης την επιχειρησιακή ευθύνη στο Αιγαίο θα είχε το στρατηγείο της Λάρισας, ενώ σε περίοδο πολέμου -άρα και σε περίοδο ασκήσεων- θα αποφάσιζε το Ανώτατο Στρατηγείο ανάλογα με τις συνολικές ανάγκες μιας πραγματικής σύγκρουσης ή το σενάριο μιας άσκησης. Είναι φανερό ότι εισαγόταν η αντίληψη των Δυνάμεων Επιχειρήσεων (Task Force) που ουσιαστικά καταργεί την έννοια των ορίων, αφού ο επιχειρησιακός έλεγχος θα μπορεί να αποδίδεται σε οποιονδήποτε ΝΑΤΟϊκό στρατηγό, άρα και Τούρκο. Και οι προτάσεις αυτές που ουσιαστικά παρακάμπτουν τις ελληνικές θέσεις

απορρίφθηκαν από την Αθήνα σαν παραπλανητικές.

Το ερώτημα που προκύπτει, τελικά-τελικά, αφορά το στρατηγικό σχεδιασμό του Ανώτατου Στρατηγείου για ολόκληρη τη Ν.Α. πτέρυγα. Η μη συμμετοχή της Ελλάδας στις ασκήσεις στο Αιγαίο, όπως και η μη ίδρυση των στρατηγείων της Λάρισας είναι στοιχεία που υποβαθμίζουν το ρόλο της Συμμαχίας σ' αυτή την κρίσιμη περιοχή. Αυτό είναι αναμφισβήτητο. Επίσημοι ΝΑΤΟϊκοί αξιωματούχοι, σε δηλώσεις τους, το έχουν πολλές φορές επισημάνει. Πώς όμως θα αρθούν οι εκκρεμότητες όταν η Συμμαχία επιμένει να αγνοεί στην πράξη τις ελληνικές θέσεις;

Μήπως τελικά η άποψη που θέλει τη Νότια πτέρυγα περισσότερο σαν «περιοχή αντιπερισπασμού», παρά σαν περιοχή που θα προκαλέσει «σοβαρά πλήγματα» στον εχθρό, (ΒΗΜΑ 4/11/84, Γ. Ρουμπάτης), προσεγγίζει περισσότερο τη στρατηγική αντίληψη της Συμμαχίας; Η άποψη αυτή φέρει το Κεντρικό Μέτωπο σαν το κύριο μέλημα του ΝΑΤΟ, ενώ τόσο η Ελλάδα όσο και η Τουρκία θεωρούνται χώρες που έχουν περισσότερη σχέση με τη Μ. Ανατολή και την άμυνα της παρά με την Ευρώπη. Και τότε βέβαια και η Ελλάδα και η Τουρκία ενδιαφέρουν περισσότερο τις ΗΠΑ παρά τους Ευρωπαίους συμμάχους της Ατλαντικής Συμμαχίας. Μήπως τελικά βρισκόμαστε μπροστά σε μια υποβάθμιση του ρόλου της Ν.Α. πτέρυγας - αντίθετα με όσα λέγονται - η οποία ουσιαστικά «εκχωρείται» στην αρμοδιότητα της αμερικανικής στρατηγικής;

Όπως όμως και αν έχουν τα πράγματα το βέβαιο είναι ότι η πραγματικά εύστοχη, ελληνική ενέργεια για τη Λήμνο, δημιούργησε σημαντικό κενό στη Συμμαχία και πιθανότατα θα επιταχύνει τις εξελίξεις στο σύνολο του Αιγαϊακού «πακέτου».